

עין משפט
גור מצוה

הגזול עצים פרק תשיעי בבא קמא

מסורת הש"ס

(א) פ"ק דתוספתא דמערב
ש"י, (ב) ע"י דמערב ש"ס
מה שכתב דמערב ו"ה
(ג) וי"ה דתוספתא פ"ד נ"ג
ד"ה דמערב ונכסו"ה ג' ד"ה
דמערב.

הגהות הב"ח

(א) ב"ח ממ"ז להו (דמערב)
לה ע"י דמערב (מ"ח ו"ה)
ר"י לא גריס ליה:
(ב) שם הפקדון שיהיו
כל המעות: (א) ר"ש ד"ה
מ"ח ו"ה לאמרינו
להם ה"ס ד:

נוטן לו מטבע היואל. בשעת פרעון דהא קיבל עליו לתת לו מטבע והאי לאו מטבע הוא. ודוקא הלוהו פרגמטיא אכל הלוהו מעות את סהלו משלם לו: על מטבע שאין יולאוס. כלל גירושלים דלאו כסף זורה קרינא ביה: כחובות. מטבע של בן חובבא

ירושלמית הוא וה"ה כחובות ירושלמיות או של מלכס הראשונים וכחובות ירושלמיות לא נפקי כלל. ל"ה כחובות או של מלכס הראשונים: הא של אחרונים. דנפקי במדינה אחרת ודומיא דראשונים הוא בכך דאין יולאוס כאן במקומו של בעל הבית שנפסלו ככאן: מחללין. ואף על גב דלית ליה אורחא להסם במקום שיהיו שרי גירושלים כד"ל ל"ה ולהו"ה. וקשיא לר"ב נחמן אליבא דשמואל דאמר אכל לית ליה אורחא למישן לא: אלא כי אמר. ר"ב נחמן אליבא דשמואל ד"ה לית ליה אורחא למישן לא: כשמלכיות מקפידות. בממיה אי הכי כי לית ליה אורחא למישן כאן אם ממני ליה הא כי דק"י להו בני מדינה זו ומשכמי ליה אותן מעות מקפיד ליה: ומשי דלא כמשי. שאין מקפידין כל כך שיהיו נדקין ומחפשיין על דבר זה ואי אשכח קפדי הלכך לית ליה אורחא שנזקך ל"ה שם יקבלו ויולאוס לשם כספורה ואי לאו הולא ואין יכול להראותם ככאן כפרהסא לבני מישן הגאס כאן אם רוצה לא יקבלם: אין מחללין על מטבע של כאן וכן ככאן. אין מחללין מעשר שני על מעות של כאן ירושלים והמעות והבעלים ככאן הולא ואין יולאוס מיד במקום שכן שם דנענין מ"ה צדק וליכא ולא על של ככאן וכן ככאן גירושלים. והפירות לא שני לן כל היכא דאיתנהו יכול לחללן וכן חוק לירושלים. קמני מיהא אין מחללין על המעות של כאן וכן ככאן אלמא א"ע"ג דלית ליה אורחא למישן כגון הכא דסופו לעלות כאן ולהו"ה וא"פ"ה לא קרי להו מעות היואלאוס מקפידות ו"ע וזו. יתר מדאי דנחמי

ובדקי הלכך מסוכנות הן של ככל במלכות ירושלים דמקפדת ובחשי טפי: למאי ח"י. הא לא מני לאמרינו (א) להכא: והפניא הסקינו כו'. ואמאי מני לעיל ולא על של ככאן וכן כאן: דוד ושלמה. כמ"ד מ"ד אחד ומ"ד שני כמ"ד ירושלים עיר הקדש: כחור ובחולא. יחזק ורבה: וכן וקונה. אברהם ושרה: והסופו עליהן מהו. אליבא דר"ב דאמר נותן לו מטבע של אותה שעה היכא דהויאקופו עליו מאי אמר ר"ב: באוספא שעה. בשעת פרעון: כי פרטיא. קלע גדול במדה מחוקק רובע: והא קוילין פירוש. לבני מטבע זו נמלא שמחמך זה בתוספת ואינה דומה לראשונים והוי רבית: מחמת

חשוב מטבע דקדוש שנפסלה היה שם חשוב מטבע ועדיין מטבע קיים לבני אותו מקום עמ"ה שנפסל שם שיכולין להו"הו במקום אחר אכל של כאן והן ככאן לא היה עליו שם מטבע ככאן מעולם ולכן אין מחללין א"ע"ג דלית ליה אורחא לירושלים אכל לר"ב נחמן דאוקי מילתא דשמואל דוקא בדלית ליה אורחא למישן לא חשיב מטבע שהיה כבר מטבע באותו מקום ועדיין יכול להו"הו במישן ולא חלי אלא באותו מקום שהיה כבר במקום זה כמו מטבע של מקום אחר שלא בא מעולם כאן א"כ שם כאן והן ככאן נמי לישויה ליה מטבע דהא לית ליה אורחא לירושלים:

רובין בהו בהמה וטביק ירושלים. ואם תאמר והתניא בפרק האיש מקדש (קדושין דף נ"ה:) אין לוקחין בהמה במעות מעשר שני ויש לומר דפלוניתא היא בפרק לולב הגזול (סוכה דף מ"ה:) דתניא אחד שביעית ואחד מעשר שני מחללין על בהמה חיה דברי ר"מ וכתמים אחרים על שחוטין מחללין על חיה אין מחללין ולר"מ אפי' לכתחילה שרי דמנחה בתוספתא דתנא דקמני דתניא מחללין והא דקמני כסוכה מחללין משום דאפי' בדיעבד אין מחללין ועוד י"ל דבשמעתין כיון דאי אפשר נענין אחר שאין יכול להעלות המעות בירושלים שרי למיזן בהו בהמה לכו"ל עמ"ה וטעמא דאין לוקחין בהמה ממעות מעשר שני פירש בקונטרס בקדושין (דף נ"ה:) משום כחשא ואין הטעם בשביל כן אלא דמפרש כסוכה (דף מ"ה:) דאמר התם מחלוקת בזכרים אכל בנקבות דברי הכל בשחוטין מחללין ועל חיה אין מחללין שמה יגדל מהם עדרים עדרים וזכרים פליגי אי גורגין וזכרים אטו נקבות אי לא וכן מפרש בירושלמי דמסכת מעשר שני דטעמא דאסור לקנות זכרים אטו נקבות: ש"י"הו ב"ה הפעות יוצאות בירושלים. טעמא מפרש במסכת שקלים (דף מ) דמקנו משום שקלים שהיו מביאין לירושלים מכל המקומות:

מטבע ש"ה אברהם אבינו וכן וקניה מצד אחר. בבראשית רבה דריש ואגדלה שמך שאלה לו מוטי"ן צעולם ומהו מוטי"ן וכן וקניה מכאן צמור וצמורה מכאן וקניה מכאן צמור וצמורה מכאן דאסור לעשות זורה אלא כך היה כמ"ד מ"ד אחד וכן וקניה וצמורה וכן פירש בקונטרס גבי דוד ושלמה לירושלים עיר הקודש שכן היה כמ"ד במטבעו:

72

יפרע לו אפי' שנפסל ואם תאמר וי"ה מגול דתניא גול מטבע ונפסל אומר לו הרי שלך לפניך משמע משום דישנו צעין אכל ליתנהו צעין משלם בשעת הגזילה והכא גבי הולאה אפי' איתנהו צעין כי ליתנהו דמי דמלוה להולאה ניתנה וי"ל דיש לחלק בין

הולאה לגזילה דמטבע שנפסל חשיב כהולא ומעיקרא שוין ד' ולבסוף שוין וזאז גבי גזול אחרין דמי ליתנהו צעין דמשלם דמעיקרא אכל גבי הולאה היכא דהולא משלם כי זולא דהשתא כדאמרין בנאחזו נשך (נ"ה) דף ע"ה.) מלוה אדם כור חטין החלו נותן חטין הוקרו נותן דמיהן ומטבע שנפסל ודאי הו' כהולא ונראה דר"ב ושמואל סברי כר"ב הו"ה דלעיל לר"ב יהודה דחשיב מטבע שנפסל כנספק גבי הולאה לא מני פטר נפשיה במטבע שנפסל אכל לר"ב הו"ה דלא חשיב ליה כנספק מני פטר ליה נפשיה כנספק א"ע"פ דר"ב הו"ה דממה מטבע שנפסל למרומה ונעמלח וחסן שעבר עליו הפסד והא פשיטא דאין ליה יכול לשלם מרומה טמאה חמת מרומה טהורה וחסן אסור כשנלמין היתר לא דמי לגמרי דמטבע שנפסל דמי להולא והנהו לא דמו להולא ומכל מקום כשהוא צעין יכול לומר הרי שלך לפניך וכשאינו צעין אפי' כהולא משלם דמעיקרא:

ט"א הבי ש"ה בב"ה והן בבב"ה פ"א ח"י. קמ"ה משמע דלא פריך אלא לר"ב נחמן דאוקי מילתא דשמואל דוקא בדלית ליה אורחא למישן מדפריך א"ה של ככאן כ"ה משמע דאי לא דאוקמא כשמלכיות מקפידות לא הו"ה קשה ולא מדי וקשה לר"י דכלא ר"ב נחמן כד"ל ע"כ לאוקמי כרייתא כרייתא כשמלכיות מקפידות דלא מיקש מינה לשמואל דחשיב ליה מטבע אפילו לית ליה אורחא למישן אי ליתא לר"ב נחמן והכא קמני דאין מחללין על מעות של כאן והן ככאן וא"ע"ג דלית ליה אורחא לירושלים ותקשי נמי עלה דברייתא כרייתא מהיכא דלעיל דשל מלכס אחרונים מחללין א"ע"ג דאין יולאוס שם במקום שעומד לפי שיואלת במקום אחר והכא קמני דעל מעות של כאן והן ככאן אין מחללין א"ע"ג דיואלת בירושלים אלא התם אריי שאין מלכיות מקפידות אם נראות מטבע של מלך האחד במדינתו של זה הלכך [באין] בני מלכיות אחרת כאן ומוכרין בהמם במטבע שלהם ויכול הו' להולא בירושלים לבני שאר מדינות הבאות לכאן והכא אריי במקפידות ונראה לר"י דודאי אי לא מילתיה דר"ב נחמן הו"ה א"ה הכל ולא הו"ה כד"ל לאוקמא כרייתא כרייתא כשמלכיות מקפידות דלא קשה מינה לשמואל ולא להיכא כרייתא דלעיל דיש לחלק בין מעות של כאן והן ככאן להנהו דלעיל דאריי במטבע שנפסל במקום אחד יולא במקום אחר דהתם ודאי

חשוב מטבע דקדוש שנפסלה היה שם חשוב מטבע ועדיין מטבע קיים לבני אותו מקום עמ"ה שנפסל שם שיכולין להו"הו במקום אחר אכל של כאן והן ככאן לא היה עליו שם מטבע ככאן מעולם ולכן אין מחללין א"ע"ג דלית ליה אורחא לירושלים אכל לר"ב נחמן דאוקי מילתא דשמואל דוקא בדלית ליה אורחא למישן לא חשיב מטבע שהיה כבר מטבע באותו מקום ועדיין יכול להו"הו במישן ולא חלי אלא באותו מקום שהיה כבר במקום זה כמו מטבע של מקום אחר שלא בא מעולם כאן א"כ שם כאן והן ככאן נמי לישויה ליה מטבע דהא לית ליה אורחא לירושלים:

רובין בהו בהמה וטביק ירושלים. ואם תאמר והתניא בפרק האיש מקדש (קדושין דף נ"ה:) אין לוקחין בהמה במעות מעשר שני ויש לומר דפלוניתא היא בפרק לולב הגזול (סוכה דף מ"ה:) דתניא אחד שביעית ואחד מעשר שני מחללין על בהמה חיה דברי ר"מ וכתמים אחרים על שחוטין מחללין על חיה אין מחללין ולר"מ אפי' לכתחילה שרי דמנחה בתוספתא דתנא דקמני דתניא מחללין והא דקמני כסוכה מחללין משום דאפי' בדיעבד אין מחללין ועוד י"ל דבשמעתין כיון דאי אפשר נענין אחר שאין יכול להעלות המעות בירושלים שרי למיזן בהו בהמה לכו"ל עמ"ה וטעמא דאין לוקחין בהמה ממעות מעשר שני פירש בקונטרס בקדושין (דף נ"ה:) משום כחשא ואין הטעם בשביל כן אלא דמפרש כסוכה (דף מ"ה:) דאמר התם מחלוקת בזכרים אכל בנקבות דברי הכל בשחוטין מחללין ועל חיה אין מחללין שמה יגדל מהם עדרים עדרים וזכרים פליגי אי גורגין וזכרים אטו נקבות אי לא וכן מפרש בירושלמי דמסכת מעשר שני דטעמא דאסור לקנות זכרים אטו נקבות: ש"י"הו ב"ה הפעות יוצאות בירושלים. טעמא מפרש במסכת שקלים (דף מ) דמקנו משום שקלים שהיו מביאין לירושלים מכל המקומות:

מטבע ש"ה אברהם אבינו וכן וקניה מצד אחר. בבראשית רבה דריש ואגדלה שמך שאלה לו מוטי"ן צעולם ומהו מוטי"ן וכן וקניה מכאן צמור וצמורה מכאן וקניה מכאן צמור וצמורה מכאן דאסור לעשות זורה אלא כך היה כמ"ד מ"ד אחד וכן וקניה וצמורה וכן פירש בקונטרס גבי דוד ושלמה לירושלים עיר הקודש שכן היה כמ"ד במטבעו:

מטבע ש"ה אברהם אבינו וכן וקניה מצד אחר. בבראשית רבה דריש ואגדלה שמך שאלה לו מוטי"ן צעולם ומהו מוטי"ן וכן וקניה מכאן צמור וצמורה מכאן וקניה מכאן צמור וצמורה מכאן דאסור לעשות זורה אלא כך היה כמ"ד מ"ד אחד וכן וקניה וצמורה וכן פירש בקונטרס גבי דוד ושלמה לירושלים עיר הקודש שכן היה כמ"ד במטבעו:

